

Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду

Вячеслав ЦІВАТИЙ,
перший проректор
з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Дипломатичної академії
України при МЗС,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри
дипломатичної та
консульської служби,
заслужений працівник освіти
України

Людмила ЧЕКАЛЕНКО,
доктор політичних наук,
професор,
Дипломатична академія
України при МЗС

Вишеград, Вишеградська четвірка, Вишеградська група, V-4... Цим поняттям визначається політична модель об'єднання сучасних чотирьох держав Центрально-Східної Європи, що міцно увійшла до словників із політології та міжнародних відносин і посіла достойне місце в системі наукових розвідок¹.

1 7 червня 2013 р. відбулася міжнародна конференція: «Вишеградська група та євроінтеграційний поступ України під час головування Польщі в об'єднанні». На жаль, організатори конференції не приділили належної уваги безпековим питанням регіону, пов'язаним, зокрема, з еколо-

У 1990-ті роки в Центрально-Східній Європі утворилося кілька регіональних угруповань, що стало об'єктивною реакцією на розпад радянських систем – РЕВ і Організації Варшавського Договору, що забезпечували не тільки ядерний захист учасникам від гіпотетичного втручання і ядерної загрози, так звану ядерну парасольку, а й економічний розвиток у системі «інтеграції» за радянським зразком. Вишеградська група, до якої увійшли Польща, ігнорували проблемами, у розв'язанні яких Польща та Україна, інші учасники Вишеграду покликані брати активну участь.

Статтю присвячено питанням екологічної безпеки Європейського регіону, зокрема збереженню природних ресурсів країн Центрально-Східної Європи. Автори привертають увагу до особливостей співробітництва України з Вишеградською четвіркою в контексті проблеми екологічної безпеки та, зокрема, загрозованої ситуації, що склалася навколо Шацьких озер, вирубування карпатських лісів, створення заповідних зон. Пропонують власні сценарії збереження перлин української природної спадщини.
Ключові слова: Вишеградська четвірка, Україна, Шацькі озера, Білорусь, Хотиславське родовище піску та крейди, вирубування лісів, екологічний заказник, міжнародна спільнота.

тодішня Чехо-Словаччина² й Угорщина, на пострадянському просторі була утворена однією з перших – у лютому 1991 року. Учасники об'єднання мали на меті винятково політичні наміри: деформація постсоціалістичної інфраструктури, що залишилася після прорадянських утворень, перехід на ринкові відносини, розбудова демократичних засад державності та формування демократичних суспільств, співробітництво у військовій і безпековій сферах та вироблення спільних зовнішньополітичних критеріїв щодо провідних Європейських структур: ЄС і НАТО. Останні, з огляду на історичний фактор, економічний і демографічний ресурси новозаявлених держав, а також їхню політичну вагу, були зацікавлені в існуванні саме такого регіонального об'єднання, як В-3/V-4, і всіляко підтримували

2 У зв'язку з появою відокремлених Чехії та Словаччини Вишеградська група стала «четвіркою».

реалізацію зазначеного проекту. Утворення Вишеградської групи, на наше переконання, було реакцією на невизначеність ситуації з СРСР, що склалася на початку 1991 р., а також спробою протистояти європейському дисбалансові в постблоковий період міжнародних відносин і зберегти європейську стабільність після розвалу соціалістичної системи. Вишеградська група, фактично, виявилася своєрідним заслоном Заходу від «некерованого» Союзу РСР.

Вишеград не створювався як альтернатива європейській інтеграції, а навпаки, як її майбутня складова, його учасники постійно підкреслювали, що трійка/четвірка є перехідним, підготовчим кроком до ЄС. Політики Заходу поклали на V-4 великі сподівання як на засіб заповнення політичної порожнини в цьому регіоні. Складність ситуації відчули й окремі учасники групи, яким довелося докласти чима-

лих зусиль у просуванні до європейських структур, знаходити консенсус як між країнами-учасниками, так і країнами ЄС і НАТО. Одряду зазначимо, що V-4 була визначена як закрита міжнародна структура, перед якою постала конкретна мета: інтеграція в європейській структурі. Об'єднання країн Вишеградської групи виконало поставлене стратегічне завдання перехідного періоду: усі країни-члени набули членства в НАТО і стали повноправними учасниками Європейського Союзу.

V-4 – Україна. Із визначенням зовнішньополітичних завдань Україна активно шукала надійних партнерів у нестійкому океані міжнародних лобістських інтересів у власному просуванні до різноманітних формувань Центрально-Східної Європи. Важливою ланкою такої роботи сприймалася й участь у V-4. Наша держава розглядала тодішню V-4 як придатну модель для своїх намірів просуватися до європейського інтеграційного простору³.

3 Див.: Людмила Чекаленко.

Однак, як відомо, ані включення України у V-3, ані моделі V-4+Україна не відбулося... Що завадило країнам Вишеграду «не побачити» Україну серед учасників об'єднання, хоча варіант нашого повноправного членства в цій організації стояв на порядку денному протягом 1990-х років? Небажання європейських партнерів? Упущений час? Ненаполегливість українських керівників? Можливо, фактор великого сусіда?

Урешті, V-3/V-4 повністю реалізувалася й без України. На сьогодні V-4 згуртовує учасників і обстоює їхні інтереси в різноманітних сферах уже загальноєвропейського виміру. І в першу чергу – у визначенні східного вектора зовнішньої політики ЄС і фінансовій сфері. Фактично V-4 відіграє провідну роль серед країн Європи середньої ланки в євроінтеграційному прочитанні, визначаючи східний вектор

Зовнішня політика України: підручник. – К.: Либідь, 2006 – 712 с.; *ї ж: Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник.* – К., 2011. – 209 с.

політики Європейського Союзу та політики Північноатлантичного Альянсу.

Повертаючись до питання, у якій сфері інтереси V-4 в першу чергу збігаються з інтересами України, зазначимо, що найважливішою складовою розбудови національної безпеки кожної сучасної держави ЦСЕ є екологічна захищеність. Для V-4, як і для України, безпека починається саме тут, на європейському екологічному перехресті. Екологічна безпека регіону нашого проживання є вразливою перед новими загрозами – як природними катаклізмами, так і результатами людської діяльності. Серед напрямів, за якими може розвиватися поглиблене партнерство України з V-4, є спільне протистояння саме екологічним викликам регіону. На сьогодні найнебезпечнішими з них є такі: ситуація навколо Шацьких озер, питання збереження «легенів Європи» – карпатських лісів, проблематика Єврорегіону «Буг».

Шацькі озера. Інформаційна війна, що розгорнулася в мас-медіа навколо розробки Хотиславського кар'єру, триває близько чотирьох років. Основний акцент – через промисловий видобуток копалин у родовищі можуть де-факто зникнути Шацькі озера та перлина Волині – унікальне озеро Світязь.

Довідково: Родовище будівельних матеріалів «Хотиславське» розташоване в Малоритському районі Брестської області Білорусі. За інформацією білоруської

сторони, балансові запаси промислових категорій, доступні для відкритої розробки, становлять 26,3 млн. кубометрів піску та 38,8 млн. кубометрів крейди. Пісок можна використовувати для виробництва будматеріалів, бетону, розчинів, а також у металургії, скляній і нафтохімічній промисловості. Висока якість крейди дає змогу виробляти вапно I та II сортів, використовувати її у хімічній, лакофарбовій, медичній промисловості, для виробництва комбікормів для сільськогосподарства. За інформацією білоруських ЗМІ, це – найбільше родовище першокласної крейди в Європі. Тож, урахувавши економічну кризу, яку важко долає Білорусь, розробка родовища – золота жила для країни⁴.

У 2012 р. Мінськ продовжив промислове освоєння Хотиславського родовища крейди, розташованого на кордоні з Волинською областю України. Українська сторона попереджає про екологічні наслідки видобутку, оскільки кар'єр може знищити унікальні Шацькі озера, що знаходяться за 30 км від родовища.

Довідково: Шацькі озера (озера Кримне, Оріхівське, Пісочне та інші) – одна з найбільших у Європі озерних груп, розташована в Любомльському та Шацькому районах Волинської області, у межиріччі Прип'яті та

⁴ <http://uainfo.org/news/14000-volyini-grozit-ekologicheskaya-katastrofa-shackie-ozera-budut-unichtozheny.html>

Західного Бугу. У 1983 р. цій території площею 32 500 га було надано статус природного національного парку. Для України група з понад 30 озер становить цінність не тільки як унікальна екосистема, а й як відомий курорт, який щорічно відвідують десятки тисяч людей.

У реалізації планів із освоєння Хотиславського крейдяного родовища білоруська сторона керується Національною стратегією сталого соціально-економічного розвитку на період до 2020 року. У 2009 р. в Брестській області розпочалися роботи на кар'єрі.

Суть екологічної проблеми полягає в тому, що на відстані 250 м від кордону з Україною та за 30 км від Шацьких озер у Білорусі активно розробляють Хотиславське родовище піску та крейди⁵. За проектом роботи повинні проводити до глибини 45 метрів. Фахівці попереджають: величезна порожнина в землі, що утвориться внаслідок цих робіт, може буквально висмоктати Шацькі озера. За інформацією Державного управління охорони навколишнього природного середовища у Волинській області, білоруський кар'єр перетинає водоносні горизонти чет-

⁵ Хотиславське родовище – кар'єр площею до 240 га та глибиною 35 м, має загальний об'єм розробки 93 млн т піску та 117 млн т крейди, розташований південніше населеного пункту Хотислав Малоритського району Брестської області. Розробка планується протягом 45 років. Кар'єр перетинатиме водоносні горизонти четвертинних і верхньокрейдяних порід.

вертинних і верхньокрейдяних порід, які є основним джерелом питного водопостачання. Для осушення цього кар'єру планують відкачувати від 10 до 48-ми тис. кубометрів води щодня. Це може призвести до пересушення на території України 40 тис. га сільськогосподарських і лісових угідь, знизити врожайність сільськогосподарських культур і приріст деревини. У зону впливу кар'єру потрапляють також 11 населених пунктів, у побутових криницях яких, можливо, зникне вода. Утім найгірше те, що родовище розташоване близько меж Шацького національного природного парку, який включає понад 30 унікальних озер переважно карстового походження. Кар'єр і озера належать до єдиної системи водопровідності. Якщо понизиться рівень води в кар'єрі, це може призвести до обміління озер і навіть до їх повного пересихання.

Звернення дипломатичного відомства України до білоруської сторони у 2009 р. з пропозицією попереднього вивчення питання з прогнозуванням можливих екологічних наслідків, зокрема для обох сторін і Європейського континенту в цілому⁶, мало позитивні

⁶ Україна, як і Білорусь, підписала Конвенцію ООН про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті. Цей документ містить механізми вирішення подібних спорів за участю міжнародного співтовариства. Конвенція ООН зобов'язує будь-яку країну, яка має намір реалізувати потенційно небезпечний проект у прикордонній зоні, провести громадські слухання та експертні консультації в усіх

наслідки: Мінськ заморожив широкомасштабні роботи на кар'єрі на три роки. Однак навесні 2012 р. роботи на кар'єрі було відновлено.

Зі свого боку Держуправління екології Волині неодноразово зверталось до Міністерства охорони навколишнього природного середовища України із застереженнями та поясненнями, що моніторинг зазначеного питання є необхідний. Однак фінансування на проведення відповідної експертизи з відомих причин не отримано і бажаного контролю за рівнем ґрунтових вод немає. Як відомо, з минулого року працює відповідна комісія, що повинна вивчити всі обставини та ухвалити відповідний вердикт.

Проблема вже далася визнаки, вважають українські депутати, хоча глибина кар'єру на першому етапі становить усього 12 метрів: у колодязях зникла вода, пересохли болота в околицях Шацьких озер. Ми не знаємо, скільки десятків видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги, уже загублені кар'єром. Але коли його глибина сягне 35-40 м на другому етапі освоєння, рятувати ситуацію буде запізно. На думку депутатів Верховної Ради України, необхідно про-

країнах-сусідах. Україна проводила такі заходи, коли будувалися блоки на атомних станціях. Білоруська сторона повинна отримати згоду зараз не тільки від України, а й від Польщі, кордони якої теж примикають до місця дії. Між іншим, Україна, Польща та Білорусь підписали трісторонні документи про створення біосферного резервату «Західне Полісся» – це ще один важіль впливу на Мінськ.

вести незалежну екологічну експертизу цього проекту на міжнародному рівні, створити комісію у складі представників Білорусі, України, Польщі, інших країн та експертів міжнародних структур.

На переконання представників ОБСЄ в Україні, оскільки дві країни підписали конвенцію ЕСПО – про оцінку впливу на навколишнє середовище в міжнародному контексті, Україна могла б звернутися до комітету з виконання цієї конвенції і комітет мав би допомогти вирішити цю ситуацію. Окрім того, білоруська сторона повинна об'єктивно та прозоро надати повну інформацію з видобувної діяльності в регіоні.

Білоруські вчені переконують, що Київ перебільшує небезпеку: «...вплив на найближчі території існує: від кар'єру до лінії кордону – метрів 200-300. Але це неминучий процес...», «Хотиславське родовище значиме для білоруської економіки. Це наше надбання, яке ми маємо право використовувати, дотримуючись при цьому всіх екологічних і міжнародно-правових норм. Якщо буде доведено, що внаслідок розробки виникає серйозна екологічна загроза, можна буде говорити про необхідність припинення робіт».

Зі свого боку фахівці НПЦ НАН Білорусі з біоресурсів ще у 2009 р. у «Звіті про проведення оцінки впливу на навколишнє середовище видобутку крейди на ділянці родовища «Хотиславське» в Малоритському районі Брестської облас-

ті» зазначали, що вплив кар'єрного водовідливу може позначитися на існуючому гідрологічному режимі та умовах встановленого водообміну з підземними водами озер на Волині вже у 2029 р. (тобто на 19-му році розробки кар'єру). За даними моделювання, як зазначено в документі, очікуване скорочення підземного живлення, зокрема озера Святе, становитиме близько 45%. Нагадаємо, озеро Святе – мальовнича пам'ятка

природи загальнодержавного значення, розташована всього за 5 км від кар'єру⁷.

7 Ф а х і в ц і Волиньдержрибохорони вважають, що розробка крейдового кар'єру «Хотиславський» призведе до катастрофічних наслідків: падіння рівня води в озерах межиріччя Західного Бугу та Прип'яті; зменшення площі озер може призвести до втрати нерестовищ основних цінних і раритетних видів риб, розташованих у мілководній частині акваторії озер; природний нерест відбуватиметься з низьким ефектом; чисельність риби та її видове

Довідково: цінне родовище в Брестській області було виявлене наприкінці 1980-х років, але радянські вчені дійшли висновку, що розробляти його без шкоди для унікальної екології Шацьких озер неможливо. У Москві розглянули звіти і вирішили проєкт заморозити, незважаючи на те, що радянське керівництво не менше білоруської влади було зацікавлене у прибуткових проєктах.

Нині тривають перемовини з окремими депутатами Європейського парламенту з метою порушити на міжнародному рівні питання розробки Хотиславського кар'єру, через який може зникнути озеро Світязь. Про це 22 серпня 2012 р. під час прес-конференції в Луць-

різноманіття може скоротитися тощо. – Див.: <http://zik.ua/news/2012/07/16/358885>

ку заявив депутат Волинської облради Ігор Гузь⁸. У разі недовомовленості між сторонами існує ще один шлях – звернення до Міжнародного суду ООН. Однак, на думку експертів, сторони мають усі можливості віднайти компроміс і домовитися на двосторонньому рівні.

МЗС України запропонувало білоруській стороні провести у вересні двосторонні консультації щодо можливих наслідків розробки Хотиславського кар'єру. До того ж відомство звернулося до Кабміну України з пропозицією дати доручення галузевим міністерствам: активізувати роботу із зазначеного питання по лінії Міжурядової українсько-білоруської комісії співробітництва; спираючись на угоди про співпрацю в галузі захисту навколишнього середовища від 1994 року, провести спільну експертизу проєктів господарської діяльності у прикордонних регіонах; вивчити негативні наслідки забруднення навколишнього середовища в результаті антропогенної діяльності; взаємно інформувати про випадки, що викликають значне забруднення навколишнього середовища однією зі сторін. Держкомводгоспу запропоновано застосувати правові механізми, закладені в Міжурядових українсько-білоруських домовленостях про спільне користування і охорону транскордонних вод 2001 р., в частині отримання інформації та проведення спільних консультацій відносно можливого

⁸ <http://zik.ua/news/2012/08/22/365128>.

впливу водогосподарських і водоохоронних заходів на режим трансдонних вод.

Зазначимо, що можливий також варіант вирішення цієї проблеми в тристоронньому форматі – Польща, Україна та Білорусь – шляхом приєднання українських і білоруських територій цієї зони до гідробіологічного атмосферного заповідника, яким на сьогодні ЮНЕСКО визнана частина Західного Полісся території Польщі. Тоді всі роботи на цих територіях буде припинено.

***

Наступною складовою в переліку екологічних загроз вважаємо проблему неконтрольованого

вирубання карпатських лісів. Чергова екологічна катастрофа на Заході країни – повинь – на переконання екологів, спричинена масовим та неконтрольованим вирубуванням карпатських лісів. Коли в гірських районах є ліс, то величезні напливи води від дощу або танення снігів поволі стікають з гір у водойми, не викликаючи катастрофи. Але коли гори «лісі» і вода з величезною швидкістю стікає гірськими схилами по камінню, ніде не затримуючись, річки швидко переповнюються та виходять з берегів. Нагадаємо, що перша значна повинь в українських Карпатах відбулася в 1948 році. Тоді ж і було встановлено причину – після закінчення війни масово вирубували ліс. Ситуація поступово погіршувалася: у 1940-1950 рр. повені траплялися приблизно раз на 10 років, у 1970-80-х рр. –

раз у 8 років, а зараз – щоп'ять років⁹. За даними Держкомлісгоспу, загальний обсяг незаконно видобутої деревини в Україні два роки тому становив 20 тис. м кубічних на рік. Водночас експерти вважають: щорічний середній об'єм незаконно видобутої деревини перевищує 1,25 млн. м кубічних.

Унаслідок вирубування лісів у Карпатах масштабна повинь у західних областях України спостерігалася й останніми роками. Вода, що дуже швидко стікає в долини, створює масштабні екологічні лиха. Сусіди України – Польща, Словаччина та Румунія вже усвідомили цю небезпеку та припинили промислове вирубування лісу в

Татрах і Карпатах.

До чого призводить вирубування карпатських лісів? Експерти вважають – високий закордонний попит на дерево є одним із мотивів, що спонукають українців до незаконного вирубування. Як показало останнє дослідження групи «Социс», проведене в рамках програми ENPI-FLEG, вирубування лісів за останні п'ять років у Карпатах зросло. Три чверті респондентів із 1200 опитаних у Івано-Франківській, Закарпат-

ський і Львівській областях заявили, що стан лісів невпинно погіршується; 42% опитаних купують ліс без документів у приватних підприємців. Більше половини респондентів вважають, що з посиленням відповідальності за самовільне вирубування ситуація може поліпшитися¹⁰.

Одним із найбільш дієвих методів боротьби з незаконним вирубуванням називають систему

⁹ Карпатська стихія – наслідок вирубування лісів, яку дозволяють конкретні посадовці - http://aratta-ukraine.com/news_ua.php?id=5496

¹⁰ Хто допоможе врятувати Карпатські ліси? 18.02.2011 (09:59). - <http://ua-reporter.com/novosti/100995>.

електронного обороту деревини. Її суть полягає в тому, що при заготівлі в деревину забивається чіп з усією необхідною інформацією, яка дає змогу в будь-який момент перевірити її походження та характеристики. Такий спосіб контролю практично унеможлиблює порушення.

Від 3 березня 2010 р. в Європейському Союзі почала діяти нова директива щодо продажу деревини. Вимоги до імпорту стали суворішими, і екологи сподівалися, що це сприятиме зменшенню вирубування лісів в Україні.

Директива № 995/2010 обумовлює новий рівень контролю за ввезенням деревини до країн ЄС. Закордонні покупці зобов'язані довести шляхи походження деревини та засвідчити, що її вирубано законно. За невиконання цих вимог накладається штраф, здійснюється конфіскація деревини та припинення торговельних операцій. Посилення контролю за ринком деревини у Європі суттєво зменшило самовільне вирубування в карпатських лісах. Три роки тому в Україні ввели спеціальні сертифікати на деревину, яку вивозять за кордон. Тоді об'єм нелегально вивезених дерев зменшився на 80%.¹¹

Іншим стримуючим заходом може бути збільшення штрафів за вирубування лісу. Нині він становить 1 тис. грн за одне дерево. Інвентариза-

¹¹ Однак зараз, як розповідають екологи, навчилися обходити і це. Наприклад, деревину першого сорту маркують як третьосортну, а тому вивезти її куди простіше.

ція лісового господарства також позитивно вплине на процеси контролю за вирубуванням.

Потребують доопрацювання й вітчизняні законодавчі акти, які значно різняться з європейськими. Згідно з офіційною статистикою, лише 0,4% вирубування дерев є самовільним. Однак цей показник не відображає незаконної рубки, оскільки законодавством не передбачено таке поняття. Відтак, коли правоохоронці чи інші контролюючі органи виявляють вантажівки зі зрубом, вони не знають, як класифікувати цей злочин.

Хоча ніхто не заперечує позитивного впливу європейських природоохоронних рішень, однак їх недостатньо. Європейська директива позитивно вплинула на обсяги незаконної вирубки, але водночас поставила високі вимоги до України щодо контролю за рухом деревини, які передбачають необхідність створення її електронного обліку.

Отже, виправити ситуацію може тільки комплексний підхід до справи і, як це не парадоксально, на сьогодні українські екологи сподіваються не на дії уряду, а на контроль країн-сусідів, які є членами ЄС¹². Захистові Карпат можуть сприяти й неурядові організації. Так, з метою привернути увагу до зазначеної проблеми, музичний фестиваль «Carpathian Alliance Metal Festival-2013» своїм слоганом визначив: «We're against deforestation» in

¹² Ліс рубають – села пливуть...14/05/2012 – <http://www.lesovod.org.ua/node/13821>

Carpathians» («Ми проти вирубування лісів у Карпатах»).¹³

***

Із попереднім питанням тісно пов'язана необхідність захисту **заповідних карпатських зон – «легенів Європи – легенів планети»**. Оскільки зелені насадження є не тільки легенями планети, киснем яких дихає все живе на Землі, вони також виконують важливу роль біологічного фільтра навколишнього середовища. Завдяки цій властивості вміст шкідливих речовин в атмосферному повітрі знижується на відстані 1 км від джерела забруднення тощо. У зв'язку із зазначеним, згадаємо про діяльність Карпатського національного природного парку, активісти якого здійснюють широку пропаганду: *Інтернет-видання: UA-Reporter.comgp-agency.com.ua/index.php/news/32-derorestation.html; Карпатський Національний природний парк.Офіційний сайт. - <http://www.cnnp.yaremcha.com.ua/>*

дистську роботу із захисту нашого надбання та майбутнього. Згадаємо лише один приклад: проведення науково-практичної конференції «Збереження та відновлення карпатської бджоли» як одного з важливих компонентів природних екосистем. До резолюції конференції було внесено рішення щодо включення пасіки Карпатського національного природного парку до одного з об'єктів міжнародного конгресу «Апімондія-2013».

Отже, складовими співпраці України з Вишеградською групою повинні стати розв'язання питань Шацьких озер, карпатських лісів, заповідників на кшталт «легенів Європи». Ці теми мають бути включені до списку першочергових у плані наступного головування у Вишеградській четверці, оскільки саме ця організація стоїть на захисті безпеки, зокрема екологічної безпеки на Європейському перехресті.

АННОТАЦІЯ

Виachesлав Циватый, Людмила Чекаленко. Европейский перекресток безопасности: задачи Вышеграда / В. Циватый, Л. Чекаленко. Дипломатическая академия Украины при МИД Украины.

В статье рассматриваются вопросы экологической безопасности в Европейском регионе. Авторы обращают внимание на особенности сотрудничества Украины с Вышеградской четверкой, проблемы экологической безопасности в районе Шацких озер, вырубки карпатского леса, создания заповедных зон. Предлагают сценарии для сохранности жемчужин украинского природного наследия.

Ключевые слова: Вышеградская четверка, Украина, Шацкие озера, Карпаты, Беларусь, Хотиславские залежи песка и мела, вырубка лесов, экологический заказник, международная общественность.

ABSTRACT

Liudmyla Chekalenko, Viacheslav Tsivatyi. European security crossroad: the tasks of Vyshegrad/ L. Chekalenko, V. Tsivatyi. Diplomatic Academy of Ukraine under the MFA of Ukraine.

The article is devoted to the issues of ecological security in the European region. Authors bring to notice particularities of cooperation between Ukraine and Vyshegrad four state-members, problems of ecological security and threatening current situation around Shatsk lakes, deforestation in Carpathians. They suggest options to preserve these pearls of Ukrainian natural heritage.

Key words: Vyshegrad four member-states, Ukraine, Shatsk lakes, Belarus, Khotyslav reservoir of sand and cholk-stone, deforestation, ecological sanctuary, international community.